

Trygghetsplan

Lindeskolans plan mot diskriminering och kränkande
behandling
Rektorsområde 1-4
2019 -2020

Innehåll

1. Inledning	3
Våra visioner och mål	3
Trygghetsplanen	3
2. Roller och ansvarsfördelning	4
Huvudmannens ansvar	4
Rektors ansvar	4
Personalens ansvar och roller	4
Elevernas informella ansvar	4
Information om trygghetsplanen	4
3. Fortlöpande arbete med trygghetsplanen	5
Elevernas delaktighet	5
Vårdnadshavarnas delaktighet	5
Personalens delaktighet	5
Förankring av planen och årsagenda	5
4. Främjande insatser i trygghetsarbetet	5
Vårt främjande arbete	5
5. Förebyggande insatser i trygghetsarbetet	6
6. Rutiner för åtgärdande arbete	6
Policy	6
Vårt åtgärdande arbete när elev kränks av annan elev	6
Vårt åtgärdande arbete när elev kränks av personal	7
7. Kartläggning i trygghetsarbetet	7
Områden som berörs i kartläggningen	8
Hur eleverna involveras i kartläggningen	8
Hur personalen involveras i kartläggningen	8
Resultat och analys	8
8. Revidering av trygghetsplanen och utvärdering av uppsatta mål	8
9. Mål läsåret 2019 - 2020	9
10. Årsplan	9
Definitioner	11-14

1. Inledning

Till grund för skolans trygghetsarbete ligger FN:s barnkonvention, Skollagen, Diskrimineringslagen och Lindsbergs kommunala skolplan. Skolan ska vara en plats fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En trygg tillvaro är en förutsättning för att lära och utvecklas och systematiskt arbete mot kränkningar har effekt. Arbetet ska vara långsiktigt och såväl personal, elever som vårdnadshavare ska vara engagerade.

Våra visioner och mål

Lindeskolans vision är att alla elever skall känna sig respekterade för den individ de är och att de skall trivas och känna sig trygga i skolan och i skolans elevboende. Fortsättningsvis kommer begreppet skola även att avse elevboendet.

Lindeskolans mål är nolltolerans avseende diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Om sådana ändå förekommer skall den aktivt bekämpas av alla på skolan. Syftet är att skapa en långsiktigt trygg och respektfull skolmiljö präglad av studie- och arbetsro för såväl elever som personal. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter, grundläggande demokratiska värderingar och med utgångspunkten att alla har lika värde. Vår trygghetsplan ska utgöra ett aktivt och levande instrument i vår vardag och vårt trygghetsarbete skall förebygga och förhindra kränkningar och diskriminering och främja likabehandling och positiva beteenden.

Skolans övergripande mål är att utbilda och handleda ungdomar till självständiga, ansvarstagande individer i ett samhälle som bygger på demokratiska värderingar och en respekt för andra människor.

Skolan skall stimulera eleverna till en hög måluppfyllelse både teoretisk och praktisk liksom en hög social kompetens. Elevernas kunskapsnivå skall vara god och deras sociala kompetens hög i syfte att kunna tillgodogöra sig fortsatta studier samt att vara förberedda för en yrkeskarriär både på en nationell och internationell marknad. Det innebär bl.a. en djup och bred insikt i människors lika värde och i de demokratiska värden som styr i hur vi som individer skall bemöta andra med respekt och vänlighet. Det är skolans huvuduppgift att i ett brett perspektiv tillvarata och utveckla varje elevs unika förutsättningar och tillhandahålla en trygg och harmonisk studiemiljö.

Trygghetsplanen

Sedan 2009 regleras likabehandlingsarbetet i två lagar; diskrimineringslagen och skollagen. Av diskrimineringslagen framgår att verksamheten vid skolan skall upprätta en årlig likabehandlingsplan medan det av skollagen framgår att skolan skall upprätta en årlig plan mot kränkande behandling. För att skapa stringens och systematik i planarbetet har vi valt att skapa en sammanförd plan som vi benämner "Trygghetsplanen".

Trygghetsplanen ska inte vara en produkt som primärt tas fram i eventuella akuta situationer, utan den ska utgöra ett aktivt instrument i vår vardag för att dels förhindra kränkningar och diskriminering, dels främja likabehandling och positiva beteenden.

Planen gäller från 2019-08-13

Planen gäller till 2020-06-30

2. Roller och ansvarsfördelning

Huvudmannens ansvar

Lindesbergs kommun är som huvudman ytterst ansvarig för att verksamheten vid skolan följer de skyldigheter som framgår av lagstiftningarna som berör likabehandling. Huvudmannen, eller den som via delegation utsetts av huvudmannen, ansvarar för att det friläggs tid och att det finns resurser avsatta för återkommande kompetensutveckling. Kompetensutvecklingen kan genomföras både individuellt och gemensamt i grupp.

Rektors ansvar

I den dagliga verksamheten är rektor enligt lag ansvarig för att tillse att:

- all personal, elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering och kränkande behandling inte är tillåten i verksamheten vid Lindeskolan
- det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja elevernas lika rättigheter, samt att motverka diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna samt kränkande behandling
- utredning genomförs och att åtgärder vidtages om verksamheten vid skolan får kännedom om att diskriminering eller kränkande behandling förekommer
- det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation av trakasserier och kränkande behandling
- årligen upprätta, utvärdera och revidera Trygghetsplanen i samarbete med personal och elever, samt om möjligt även vårdnadshavare

Personalens ansvar och roller

Personalen vid verksamheten vid Lindeskolan har ett ansvar för att främja likabehandling och motverka diskriminering och kränkande behandling. Med personal avses inte bara den undervisande personalen utan även annan personal som till exempel vaktmästare, lokalvårdare och kökspersonal.

Elevernas informella ansvar

Eleverna har inget formellt ansvar för trygghetsarbetet. Eleverna skall däremot uppmanas att reagera på trakasserier, diskriminering och kränkande behandling samt anmäla varje incident som de utsätts för eller som de uppmärksammar.

Information om Trygghetsplanen

Det är viktigt att Trygghetsplanen är känd bland alla som den berör; elever, personal och vårdnadshavare. Syftet med det är att förmedla kunskap om elevers rättigheter och visa på hur Lindeskolan arbetar för en trygg miljö.

Trygghetsteamet är dynamiskt sammansatt. Beroende av ärendets karaktär kan gymnasiechef, rektorer, kuratorer, skolsköterskor, trygghetssamordnare och representanter för lärare och övrig personal ingå.

3. Fortlöpande arbete med Trygghetsplanen

Det fortlöpande arbetet med Trygghetsplanen sker genom att olika intressegrupper är delaktiga samt att planen når en bred förankring. Detta sker i huvudsak enligt vad som framgår nedan.

Elevernas delaktighet

- Eleverna deltar i enkätundersökningar samt diskussioner i klass- och programråd som protokollförs. Diskussioner genomförs även vid den schemalagda mentorstiden.
- Eleverna informeras om möjlighet att lämna egna synpunkter och förslag angående trygghetsplanen vid bland annat i samband med de lokala elevråden.
- Planen lyfts och förankras vid en skolkonferens i samband med terminsstart.
- Representanter från eleverna deltar vid trygghetsteamets uppföljning under våren.

Vårdnadshavarnas delaktighet

- Vårdnadshavare informeras om trygghetsplanen och ges möjlighet att lämna synpunkter via föräldramöten och föräldrainformation samt via hemsidan.

Personalens delaktighet

- Förankring av trygghetsplanen gentemot elever och vårdnadshavare.
- Möjlighet att delta vid revidering och komma med förslag till målområden inför kommande läsår.
- Deltar vid utvärderingen av Trygghetsplanen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Förankring av planen och årsagenda

- I samband med skolstart presenterar Gymnasiechefen tillsammans med övriga rektorer den reviderade Trygghetsplanen för personalen.
- Mentor går tillsammans med sin klass igenom den reviderade Trygghetsplanen vid skolstart. Datum för detta är inlagt i kalendarier.
- Nya elever och föräldrar informeras vid skolstart om Trygghetsplanen samt var den kan hittas (rektor ansvarig).

4. Främjande insatser i trygghetsarbetet

Vårt främjande arbete

Främjande insatser i trygghetsarbetet handlar i hög grad om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde, mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt att utveckla en skolmiljö där alla elever känner sig trygga och utvecklas.

Återkommande insatser på skolnivå:

- Inom ramen för undervisningen får eleverna kunskap om mänskliga rättigheter, grundläggande demokratiska värderingar och de sju diskrimineringsgrunderna.
- Inskolning/introduktion: I början av åk 1 genomförs introduktion av nya elever i form av teamwork av olika slag.
- Elevaktiviteter: På initiativ från elevkåren anordnas i början av höstterminen aktiviteter för Lindeskolans elever i åk 1.
- BEL: I slutet av höstterminen delas BEL-priset ut. BEL står för Bra Elev Lindeskola. De elever som nomineras är de som fungerar som föredömen utifrån aspekter som kamratskap, samarbete och skolresultat.
- CHAMP: Lindeskolan har sedan 2006 ett samarbete med Örebro Universitets forskargrupp på CHAMP (Center for Health and Medical Psychology). Samarbetet omfattar bland annat utbildningsinsatser och föreläsningar riktat både mot elever och personal, uppsatser, rapporter, framtagande av enkäter etc.
- Systematiskt jämställdhetsarbete

5. Förebyggande insatser i trygghetsarbetet

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och omfattar sådant som i en kartläggning av verksamheten identifierats som risker.

- Informationsmöten med elever, föräldrar och personal
- Pedagogiska luncher
- Trygghetssamordnare
- Aktiviteter med koppling till mänskliga rättigheter, diskrimineringsgrunder, trakasserier etc.
- M.m.

6. Rutiner för åtgärdande arbete

Policy

Det skall råda nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på vår skola.

I 6 kap. 10 § Skollagen har det införts ett förtydligande avseende personalens skyldighet att informera rektor och huvudmannen: "Lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling är nu skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att föra informationen vidare till huvudmannen."

Vårt åtgärdande arbete när elev kränks av annan elev/elever

Det åtgärdande arbetet bedrivs främst i trygghetsteamet i samverkan med pedagogisk personal. Trygghetsteamet arbetar aktivt med ärenden som förmedlas till gruppen. Arbetet följer skolans instruktioner i incidentrapporteringssystemet avseende anmälan, dokumentation etc. Arbetsgången finns beskriven nedan och i skolans dokument "Handlingsplaner för elevhälsoarbetet". Där finns även kontaktuppgifter till personer trygghetsteamet.

Arbetsgång:

- Både elever och föräldrar som vill anmäla en upplevd diskriminering, trakasseri, kränkande behandling, hot om våld eller våld kan göra det till mentor, elevhälsopersonal, rektor eller annan personal.
- Den som får kännedom eller observerar att elev kränks av annan elev samlar in fakta kring det inträffade och rapporterar till rektor via skolans incidentrapporteringssystem.
- Rektor gör skyndsamt en bedömning av vem/vilka som ska dokumentera/utreda händelsen.
- Vårdnadshavare kontaktas för omyndig elev.
- Rektor informerar huvudmannen.
- I samtliga fall ska dokumentation ske fortlöpande.
- Vid behov konsulteras polisen för eventuell anmälan.
- Eventuella åtgärder vidtas.
- Tidpunkt för uppföljning av ärendet bestäms.
- Dokumentationen från avslutat ärende arkiveras.
- Dokumentationen förvaras hos rektor och hos huvudmannen två år respektive tio år beroende på typ av ärende, i enlighet med lagen.

Vårt åtgärdande arbete när elev kränks av personal

Elever och föräldrar som vill anmäla en upplevd diskriminering, trakasseri, kränkande behandling, hot om våld eller våld kan göra det till rektor eller via angiven blankett för incidentrapportering som ligger på skolans hemsida.

Om personal misstänks för trakasserier eller annan kränkande behandling av elev är det rektor i samråd med gymnasiechef som utreder ärendet. Vid behov konsulteras HR-ansvarig på kommunen och/eller polis. Rektor gör bedömningen och vidtar erforderliga åtgärder t.ex. avstängning, anmälan till polis, socialtjänst. Rektor anmäler till huvudman.

7. Kartläggning i trygghetsarbetet

Kartläggning i trygghetsarbetet består av regelbundna enskilda samtal med elever vid mentorssamtal. Syftet är att få information kring trivsel och trygghet på skolan. Dessutom genomförs diskussioner vid klassråd, programråd, skolkonferens samt med elevkåren.

Årligen genomförs enkätundersökningar som bland annat tar upp diskriminering, kränkande behandling, hot om våld och våld.

Skolsköterskorna genomför hälsosamtal med alla elever i åk 1 samt övriga nya elever på skolan. Trygghet och trivsel är en naturlig del i dessa samtal.

En arbetsgrupp går igenom och sammanställer inrapporterade incidenter samt resultat från Trygghetsenkäten vid läsårets slut. Underlaget används av Trygghetsteamet vid revidering av styrdokument och beslut angående fokusområden i samband med terminsstart.

Syftet är att upptäcka mönster och säkerställa att både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder vidtas.

Områden som berörs i kartläggningen

Enskilda konflikter, kränkande behandling, hot om våld och våld samt diskrimineringsgrunderna: kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Kartläggningen innefattar även en uppföljning av incidenter på sociala medier.

Hur eleverna involveras i kartläggningen

Eleverna besvarar en eller flera enkäter. De får även möjlighet att framföra sina synpunkter vid klassråd, programråd och lokala elevråd. Skolkonferensen, som representeras av elever, skolledare och personal, är ytterligare ett forum för delaktighet i kartläggningen.

Hur personalen involveras i kartläggningen

Mentorerna ansvarar för att enkäterna genomförs och ser till att klassråd genomförs inför varje programråd där punkten psykosocial arbetsmiljö lyfts. Mentorerna ser till att elevrepresentanterna ges tid för återkoppling från programråden. Rektor följer upp.

Resultat och analys

Det genomförs en analys och kartläggning av trygghetsarbetet som presenteras för elever och personal.

8. Revidering av trygghetsplanen och utvärdering av uppsatta mål

Arbetet med Lindeskolans trygghetsplan är långsiktigt och vissa centrala målformuleringar kommer därför att finnas med år från år. Inför läsåret 2019-2020 har det beslutats att trygghetsenkäten genomförs under HT 2019. Detta för att säkerställa att alla elever har kännedom om gällande rutiner och för att i ett tidigt skede fånga upp eventuella problemområden. Vidare finns en ambition att förtydliga trygghetsteamets systematiska arbete, bland annat avseende dokumentationsrutiner samt uppföljning och analys av trygghetsarbetet.

Under läsåret 2018-2019 genomfördes en uppstramning av rutinerna avseende information och förankring av trygghetsplanen både avseende elever och personal. Frågan har lyfts i olika sammanhang under året.

Vår bedömning är att förankringsarbetet är tillfredställande, men som tidigare finns det förbättringsområden bl.a. avseende arkivering, uppföljning av incidentrapporter, analys av statistik. Det har genomförts återkommande informationsmöten med vaktmästeri, lokalvård och skolmåltidspersonal.

Arbetet med att minimera konfliktytor har fortgått. Pedagogiska luncher och den utökade vuxennärvaron i korridorer, trygghetssamordnarens arbete med elever och personal bidrar på ett betydelsefullt sätt till en ökad trivsel och trygghet.

Som ett led i arbetet med att implementera grundläggande värderingar avseende vårt förhållningssätt och attityder till varandra har frågan lyfts bl.a. inom ramen för skolans lokala elevråd, skolkonferenser och möten med elevkåren. Denna fråga ingår i det löpande arbetet med att kontinuerligt förbättra implementeringen av ovan nämnda frågeställning i undervisningen. Inom ramen för SI-programmet har det genomförts ett aktivt arbete avseende jämställdhetsfrågor bl.a. innefattande gruppaktiviteter tillsammans med personal från elevhälsan och kommunens integrationsstrateg. Aktiviteterna har innefattat mänskliga rättigheter med fokus på jämställdhet, relationer och sex och samlevnad m.m. inom ramen för YOUMO-projektet.

Skolan har haft som mål att skapa nya mötesplatser och att stimulera till en bättre integration. Inrättandet av Skol-IF 2017 med en lärarresurs på 50% har fortsatt bidra till meningsfulla och uppskattade aktiviteter för skolans elever.

Kulturskolan satsning som även har skett efter skoltid bl.a. innefattande musik, måleri etc. har fortsatt fallit väl ut.

Under 2018-2019 har det genomförts olika aktiviteter avseende elevernas lärande i likhet med tidigare år med fokus på planering, struktur, studieteknik, sömn, livsstilsfrågor. Det har vid två tillfällen genomförts en stress- och sömnskola i samverkan med CHAMP, Örebro universitet.

Frågor avseende elevernas arbetsmiljö har tagits upp i samband med skolkonferenser och i de lokala elevråden.

I biblioteket har det gjorts fortsatta justeringar för att skapa ökad trivsel och tillgänglighet. Resursen används av många elever både avseende studier, men även som en plats där man kan koppla av, få hjälp och bara vara. Bibliotekspersonalen arbetar i samråd med skolans trygghetssamordnare. Arbetet har resulterat i ett tryggt klimat och gynnsamma förutsättningar för studier, grupparbeten och undervisning i biblioteket. Under läsåret 2018-2019 har det inte rapporterats några incidenter.

Kösystemen i matsalen har utvecklats, men det finns fortfarande förbättringspotentialer. Elever och lärare har uppmanats att följa gällande matschema med tillfredställande resultat och det har inrättats ett kostråd på skolan.

Elevernas vilja och benägenhet att anmäla om de har varit utsatta eller får kännedom om att en annan elev utsatts för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har förbättrats. Nyanlända elever har tillgång till en resursperson som tillsammans med personal inom elevhälsan, trygghetssamordnare, rektorer och elevassistenter stöttar och följer upp eleverna. Det har bl.a. tillskapats praktikplatser för att underlätta skolgången och bidra till att eleverna blir anställningsbara.

Den allmänna bilden är att viljan att anmäla och förtroendet för personalen har ökat. Delvis hänger detta sannolikt samman med en förbättrad implementation av trygghetsplanen och ett aktivt arbete av personal inom elevhälsan. Sammanfattningsvis kan nämnas att trygghetsarbetet fortlöper enligt plan. Elever och personal ger uttryck för att det råder en trivsam stämning på skolan. Rektorsorganisationen har tillsammans med elevhälsan arbetet vidare för att uppnå ökad likvärdighet och gemensamt fokus på centrala frågor i trygghetsarbetet. Samarbetet med den lokala polismyndigheten och socialtjänstens fältassistenter har fungerat mycket tillfredställande. Det har etablerats ett fungerande samarbete med Nora.

9. Mål läsåret 2019-2020

Övergripande mål och visioner

- Att skolans trygghetsarbete, trygghetsplan, incidentrapporteringssystem och handlingsplaner ska vara väl känt för alla och utgöra en naturlig del av det dagliga arbetet.
- Att genom ett aktivt arbete med mänskliga rättigheter, barnkonventionen och sociala normer och värderingar minimera alla former av trakasserier i skolan och på väg till och från skolan samt i sociala medier.
- Att genom ökad insikt om trygghetsarbetet och förtroende för vuxenvärlden öka elevers benägenhet att agera och anmäla alla former av kränkningar och diskriminerande behandling.
- Att minimera antalet konfliktytor och att arbeta mot nollvisionen avseende hot om våld och våld, kränkande behandling och diskriminering.
- Att fortsatt skapa förståelse, insikt och bygga nya mötesplatser för ökad integration på skolan.
- Utbildning av elevskyddsombud.
- Att eleverna ska ha ett aktivt medinflytande avseende trygghetsfrågor på skolan bl.a. via lokala elevråd, elevkåren, skolkonferens m.m.

Exempel på utvärderingsbara mål

- Skolan har som mål att antalet/andelen elever som besvarar trygghetsenkäten skall ligga på minst 90%
- Öka antalet elever som utnyttjar Kulturrum som uppehållsrum och studieplats.
- Att inom ramen för befintliga kursplaner arbeta fram en ny modell för diskussioner och kunskapsinhämtning rörande risker och möjligheter vid användning av sociala medier sam ANDT-frågor. Målet är att säkerställa en likvärdighet, skapa ökad insikt och arbetet ska ske långsiktigt.
- Att regler avseende mobilanvändning och mat på lektionerna efterlevs.
- Att korridor klimatet blir tryggt avseende språkbruk och förhållningssätt.

10. Årsplan

Trygghet och studiero ska vara stående punkter på klassråd, lokala elevråd, skolkonferensen, fackliga samverkansmöten, träffar med programsamordnare, arbetsplatsträffar och förstelärrträffar.

Augusti

I samband med skolstart presenterar gymnasiechef tillsammans med övriga rektorer den reviderade trygghetsplanen. Trygghetssamordnare och elevhälsa presenterar sig för eleverna. Under en mentorstid följer mentor upp tillsammans med sin klass information om trygghetsplanen och anmälningsrutiner. Datum för detta är inlagt i kalendarier.

September/oktober

En fördjupad genomgång av trygghetsplanen, närvarotrappan, drogpolicyn och diskrimineringsgrunderna för samtliga årskurser. Uppföljning, diskussion och förankring i klassen vid nästkommande mentorstid. Mentorerna återkopplar till ansvarig rektor när samtliga moment är avklarade. Vid behov ska även synpunkter som kan bidra till förbättringar i trygghetsarbetet förmedlas vidare till rektor. Elevhälsan informerar om sin verksamhet för samtliga elever i åk 1.

November/december

Trygghetsenkät

December/januari

Sammanställning av skolans trygghetsenkät

Januari/februari

Återkoppling angående trygghetsarbetet och en presentation av resultaten från trygghetsenkäten HT 19. Vid behov följs olika frågeställningar och eventuella problemområden upp i berörda arbetslag. Mentor ansvarar för att ge en likande återkoppling till eleverna.

April/maj

Utvärdering av trygghetsarbetet, genomgång och diskussion i lokala elevråd och på skolkonferensen.

Juni alt. i början av augusti

Rektor eller den rektor utser gör en sammanställning av enhetens incidentärenden som presenteras vid ett gemensamt möte med elevhälsan.

Utsedd arbetsgrupp gör en övergripande analys och sammanställning som ska ligga till grund för revidering av trygghetsplanen och formulering av kommande läsårs mål.

Definitioner

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej" (diskriminering).

- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen (trakasserier på grund av kön).
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst (sexuella trakasserier).

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans (trakasserier).
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär (diskriminering).
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där (trakasserier).

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet, en och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp (diskriminering).
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa" (trakasserier).

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål (diskriminering). **Religion eller annan trosuppfattning**

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt (trakasserier).
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning (diskriminering).
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp (trakasserier).

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." (trakasserier)
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" (diskriminering och trakasserier)

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning.

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb" (trakasserier).
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam (diskriminering).
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något (trakasserier).

- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans (diskriminering).

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta (trakasserier).
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall (trakasserier).

Arbetet relateras till de sju diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen:

1. Kön
2. Könsidentitet eller könsuttryck
3. Etnisk tillhörighet
4. Religion och annan trosuppfattning
5. Funktionsnedsättning
6. Sexuell läggning
7. Ålder